

JUBILEÁ

K šesťdesiatym narodeninám prof. inž. Mikuláša Furdíka

V máji r. 1965 dožíva sa šesťdesiatych narodenín prof. inž. Mikuláš Furdík, profesor Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského a riaditeľ vedeckovýskumného Laboratória chémie pri tejto fakulte, člen redakčnej rady Chemických zvestí.

Prof. inž. Mikuláš Furdík sa narodil 31. mája 1905 vo Zvolene, kde absolvoval gymnázium. Po maturite študoval v Prahe na fakulte chemicko-technologického inžinierstva Českého vysokého učenia technického. Vysokoškolské štúdiá dokončil v Brne na fakulte chemickotechnologického in-

žinierstva Českej vysokej školy technickej v Brne, kde r. 1928 dosiahol diplom inžiniera chémie. Do zamestnania nastúpil ako závodný chemik v Spojených papierňach v Harmanci pri Banskej Bystrici. Roku 1930 prešiel do podniku Strojové tehelne vo Zvolene. Od r. 1935 pracoval vo výskume. Nastúpil ako výskumný chemik vo Výskumnom ústave fy Baťa v Zlíne, kde sa zakrátko stal vedúcim výskumu polymerizácie a koloidov. V tomto období sa venoval predovšetkým výskumu a technologickým podmienkam výroby chloroprénu. Táto úloha bola aj ukončená zavedením výroby chloroprénu v Otrokoviciach, na ktorej sa inž. Mikuláš Furdík zúčastnil podstatnou mierou. V priebehu druhej svetovej vojny po zatvorení českých vysokých škôl sa na tomto výskumnom pracovisku zišli viacerí význační českí vedeckí pracovníci, s ktorými inž. M. Furdík udržoval odborné, vedecké a priateľské styky. Roku 1943 prešiel späť na Slovensko. Nastúpil ako výskumný chemik a neskoršie ako skupinový vedúci výroby viskózových vlákien a celofánu fy Baťa-Svit-Batizovce. Na tomto pracovisku okrem odborného poslania plnil aj politické úlohy. Zapojil sa do príprav Slovenského národného povstania a za povstania pracoval ako člen Revolučného mestského národného výboru vo Zvolene.

Roku 1946 nastúpil ako technický riaditeľ Chemických závodov, n. p., Oblastné riaditeľstvo v Bratislave, avšak po niekoľkých mesiacoch preberá funkciu technického námestníka podnikového riaditeľa Chemických závodov Dynamit-Nobel, n. p. v Bratislave. V tomto období vyvinul veľké úsilie pri rekonštrukcii, výstavbe a určovaní hlavných smerov chemickej výroby na Slovensku. Predovšetkým presviedčal o nevyhnutnosti vybudovania nových výskumných ústavov či už rezortných alebo závodných. Veľkou mierou sa podieľal na vybudovaní Výskumného ústavu agrochemickej technológie v Bratislave, ktorého sa aj r. 1950 stal riaditeľom. Prof. inž. Mikuláš Furdík zhromaždil okolo seba veľmi dobrý kolektív chemikov-výskumníkov, ktorý za pomerne krátky čas vyriešil celý rad závažných úloh. V dobrej spolupráci s vedením Závodu Juraja Dimitrova boli do výroby zavedené mnohé nové agrochemikálie a gumárenské chemikálie, ktorých technológia bola vypracovaná na tomto výskumnom ústave.

Vo februári r. 1955 bol inž. Mikuláš Furdík menovaný profesorom na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Prevzal ústavy organickej chémie a biochémie, ktoré do tých čias viedli externí odborníci. Zriadil samostatnú katedru organickej chémie a biochémie a rozvinul na nej intenzívnu činnosť pedagogickú a vedeckú. Začiatky boli ťažké, a to jednak pre nevyhovujúce laboratórne priestory a nedostatočné materiálne vybavenie, jednak pre nedostatok interných skúsených pracovníkov. Profesor M. Furdík začal pracovať s kolektívom mladých asistentov, v ktorých vedel vzbudiť pracovné nadšenie a záujem o vedeckú prácu. Učnil im vhodnú odbornú tematiku, riadil laboratórnu prácu a systematickou priateľskou kontrolou viedol členov katedry v prvých vedeckých výskumoch i v priebehu aspirantúry. Niektorí jeho spolupracovníci sa už habilitovali. Pod jeho vedením vyrástli kolektívy, ktoré pracujú na úseku výskumu nových pestičídnych látok, na výskume v oblasti ferocénov a v oblasti indandiónov-1,3.

Profesor M. Furdík pri výskume využíva bohatý fond svojich teoretických vedomostí a praktických skúseností, v práci je vytrvalý a presný, sústreďuje sa na komplexné problémy a teóriu spája s praxou. Jeho zásluhou bolo na Prírodovedeckej fakulte zriadené vedecké Laboratórium chémie, v ktorom sa sústreďujú vedeckovýskumné problémy zo všetkých chemických katedier, kde sa konajú odborné semináre, a pri ktorom sa organizujú pomocné dielne a technický personál.

V pedagogickom procese profesor M. Furdík sa venuje predovšetkým odbornej príprave chemikov-prírodovedcov. V špeciálnych prednáškach a vybraných seminároch uplatňuje najnovšie vedecké poznatky z organickej chémie. Výsledky väčšiny diplomových študentských prác, ktoré viedol prof. M. Furdík, publikujú sa v odborných časopisoch ako pôvodné vedecké práce. Prof. M. Furdík školil celý rad aspirantov z výskumu i z praxe, bol oponentom kandidátskych a dizertačných prác, posudzovateľom habilitačných a profesorských návrhov. Recenzoval celé desiatky záverečných výskumných prác. Je členom redakcie Chemických zvestí a ďalších odborných časopisov, členom vedeckých rád a komisií vo výskume a na vysokých školách. Dlhé roky pracuje v Čs. spoločnosti chemickej a zastáva ďalšie verejné funkcie.

Pre svoje bohaté odborné vedomosti, pracovnú svedomitosť, pedagogický takt a rýdze povahové vlastnosti je vzorom učiteľa a vedeckého pracovníka. Všetci jeho spolupracovníci prajú mu do ďalšej tvorivej práce mnoho zdravia a pracovných úspechov.

Redakčná rada

Zoznam pôvodných vedeckých prác

1. Hrnčiar P., Krasnec L., Furdík M., *Chem. zvesti* **10**, 12 (1956).
Príprava niektorých cyklických ftalidov a ich prešmyk na deriváty indandiónu-(1,3) (I). Naftalftalid a niektoré jeho deriváty.
2. Furdík M., Hrnčiar P., Lácová M., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. I, Fasc. X, 471 (1957).
Príspevok k príprave kumarín-(4)-octových kyselín.
3. Furdík M., Drábek J., Sutoris V., Pelikán J., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. I, Fasc. X, 483 (1957).
Syntéza *endo*- a *exo-cis*-izomérov *N*-substituovaných 1,4-*endo*-cyklohexén-(5)-2,3-dikarboximidov a ich synergická insekticídna účinnosť.

4. Furdík M., Bátorá V., Drábek J., Jarás A., Mašek J., Truchlík Š., *Chem. zvesti* **11**, 626 (1957).
Návrh názvoslovia organických zlúčenín fosforu.
5. Furdík M., Hrnčiar P., *Chem. zvesti* **12**, 464 (1958).
O ftalidoch a indandiónoch-(1,3) (III). Štúdium prípravy halogénderivátov a nitroderivátov α -naftalftalidu a 2-(α -naftyl)indandiónu-(1,3). Príspevok k chemizmu naftalénového jadra a indandiónu-(1,3).
6. Furdík M., Hrnčiar P., *Československá farmácia* **7**, 251 (1958).
K antikoagulačnému účinku halogenovaných 2-(α -naftyl)indandiónov-(1,3) (chemická časť).
7. Furdík M., Hrnčiar P., Vačoková V., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimía)*, Tom. III, Fasc. II—III, 117 (1959).
O ftalidoch a indandiónoch-(1,3) (IV). Príspevok k príprave nových derivátov 2-(α -naftyl)indandiónu-(1,3), substituovaných v polohe 2.
8. Furdík M., Hrnčiar P., Poláková E., *Chem. zvesti* **12**, 642 (1958).
O ftalidoch a indandiónoch-(1,3) (V). Syntéza nových aminoderivátov 2-fenylindandiónu-(1,3), resp. 2-(α -naftyl)indandiónu-(1,3).
9. Furdík M., Sutoris V., Drábek J., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimía)*, Tom. III, Fasc. II—III, 99 (1959).
O synergetikách pyretra (II). Syntéza *endo-cis-N*-substituovaných bicyklo[2,2,2]oktén-(5)-2,3-dikarboximidov a ich bicyklo[2,2,1]hepténových analógov.
10. Furdík M., Drábek J., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimía)*, Tom. III, Fasc. II—III, 109 (1959).
O synergetikách pyretra (III). Adícia *O,O*-dialkylditiofosforečných kyselín na dvojitú väzbu esterov a imidov bicyklo[2,2,1]heptén-(5)-2,3-dikarbónovej kyseliny.
11. Furdík M., Sutoris V., Drábek J., Pospíšilová S., *Chem. zvesti* **13**, 581 (1959).
O synergetikách pyretra (III). *N*-substituované cyklohexén-(4)-1,2-dikarboximidy a ich 4-chlólderiváty.
12. Furdík M., Hrnčiar P., *Chem. zvesti* **14**, 44 (1960).
O ftalidoch a indandiónoch-(1,3) (VI). Štúdium prípravy halogénderivátov a nitroderivátov β -naftalftalidu a 2-(β -naftyl)indandiónu-(1,3). Príspevok k chemizmu naftalénového jadra a indandiónu-(1,3).
13. Furdík M., Mašek J., Kapasný R., *Chem. zvesti* **14**, 59 (1960).
Niektoré deriváty ditiofosfínových kyselín a ich insekticídna účinnosť.
14. Furdík M., Sutoris V., *Chem. zvesti* **14**, 564 (1960).
O synergetikách pyretra (V). Syntéza *endo-cis-* a *exo-cis-N*-substituovaných 7-izopropylidénbicyklo[2,2,1]heptén-(5)-2,3-dikarboximidov.
15. Furdík M., Štota Z., Ungvarský C., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimía)*, Tom. IV, Fasc. XI—XII, 677 (1960).
Syntéza *N*-substituovaných amidov kyseliny 2,3,4-trichlórbenzénsulfónovej.
16. Furdík M., Elečko P., Toma Š., Suchý J., *Chem. zvesti* **14**, 501 (1960).
O derivátoch ferocénu (I). Príspevok k syntéze derivátov na báze acetylferocénu.
17. Furdík M., Toma Š., Suchý J., Elečko P., *Chem. zvesti* **15**, 45 (1961).
O derivátoch ferocénu (II). Deriváty na báze diacetylferocénu. Metóda vytvárania heteroanulárnych cyklov.
18. Furdík M., Sutoris V., *Chem. zvesti* **15**, 173 (1961).
O synergetikách pyretra (VI). Syntéza *endo-cis-N*-substituovaných 7-difenylmetylénbicyklo[2,2,1]heptén-(5)-2,3-dikarboximidov.
19. Furdík M., Sutoris V., Suchý J., *Chem. zvesti* **15**, 490 (1961).

- O synergetikách pyretra (VII). Rozlíšenie *endo*-izomérov a *exo*-izomérov pri derivátoch bicyklo[2,2,1]heptén-(5)-2,3-dikarboximidov infračervenými absorpčnými spektrami.
20. Furdík M., Toma Š., Suchý J., *Chem. zvesti* **15**, 547 (1961).
O derivátoch ferocénu (III). Fulvény na báze monoacetylferocénu a diacetylferocénu.
21. Furdík M., Toma Š., Suchý J., *Chem. zvesti* **15**, 789 (1961).
O derivátoch ferocénu (IV). Deriváty na báze 1,1'-diacetylferocénov. Príspevok k dôkazu štruktúry heteroanulárnych cyklov.
22. Furdík M., Toma Š., Suchý J., *Chem. zvesti* **16**, 449 (1962).
O derivátoch ferocénu (V). Aldolová kondenzácia 1,1'-diacetylferocénu s alifatickými aldehydmi.
23. Furdík M., Vačoková V., Hrnčiar P., *Chem. zvesti* **16**, 532 (1962).
O ftalidoch a indandiónoch-(1,3) (XIII). Štúdium reakcie 2-fenylindandiónu-(1,3) a 2-(α -naftyl)indandiónu-(1,3) s esterami kyselín monohalogenoctových a dihalogenoctových.
24. Furdík M., Mašek J., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. VI, Fasc. XI, 611 (1961).
Syntéza niektorých derivátov *O*-alkylbis(dietylamido)fosfitov a *O*-alkylbis(dietylamido)tiofosfátov.
25. Furdík M., Sidóová E., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. VI, Fasc. XI, 617 (1961).
Príspevok k príprave cyklopentén-(1)-onu-(3).
26. Furdík M., Toma Š., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. VII, Fasc. X, 545 (1963).
O derivátoch ferocénu (VI). Kyslo katalyzovaná aldolová kondenzácia a intramolekulárna Michaelova adícia na báze 1,1'-diacetylferocénu a *o*-chlórbenzaldehydu.
27. Furdík M., Polák M., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. VII, Fasc. X, 577 (1963).
O ftalidoch a indandiónoch-(1,3) (XIV). Syntéza 1'-aminoderivátov β -naftalftalidu a 2-(β -naftyl)indandiónu-(1,3).
28. Furdík M., Macko J., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. VII, Fasc. X, 567 (1963).
Príspevok k výskumu insekticídne účinných esterov kyseliny karbamidovej.
29. Furdík M., Toma Š., Suchý J., Dzurilla M., *Chem. zvesti* **16**, 719 (1962).
O derivátoch ferocénu (VII). Diels—Alderova reakcia ferocenyľfulvénu a jeho derivátov s *N*-substituovanými maleínimidmi.
30. Furdík M., Rapoš P., Štullerová A., Priehradný S., *Chem. zvesti* **17**, 616 (1963).
Syntéza a herbicídna účinnosť derivátov 1-etinyleyklohexanolu.
31. Furdík M., Gvozdjaková A., Kanala A., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. VII, Fasc. X, 557 (1963).
Príspevok k syntéze homopiperonalu.
32. Furdík M., Sutoris V., *Chem. zvesti* **17**, 31 (1963).
O synergetikách pyretra (X). Štúdium reakcie bicyklo[1,2,2]heptén-(5)-2,3-dikarboximidu a jeho *N*-metyľlderivátu s alifatickými halogénzlučeninami.
33. Furdík M., Toma Š., Suchý J., *Chem. zvesti* **17**, 21 (1963).
O derivátoch ferocénu (VIII). Diels—Alderova reakcia *N*-ferocenyľmaleínimidu so zlučeninami diénového charakteru.
34. Furdík M., Gvozdjaková A., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)*, Tom. VIII, Fasc. X, 581 (1964).

- O synergetikách pyretra (XII). Príspevok k Hantzschovej syntéze derivátov dihydro-pyridínu na báze piperonalu.
35. Furdík M., Dzurilla M., Toma Š., Suchý J., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)*, Tom. VIII, Fasc. X, 569 (1964).
O derivátoch ferocénu (IX). Syntéza nových derivátov na báze ferocénaldehydu.
36. Furdík M., Toma Š., Dzurilla M., Suchý J., *Chem. zvesti* **18**, 607 (1964).
O derivátoch ferocénu (X). Príspevok k štúdiu kondenzácie haloformov a chloralu s niektorými karbonylovými derivátmi ferocénu.
37. Furdík M., Sidóová E., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)*, Tom. IX, Fasc. V, 255 (1965).
O synergetikách pyretra (XIII). Syntéza *N*-aminobicyklo[2,2,1]hept-5-én-2,3-dikarboximidu a jeho derivátov, resp. jeho 1,4-endoxoanalógov.
38. Furdík M., Sidóová E., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)*, Tom. IX, Fasc. V, 269 (1965).
Príspevok k príprave 3-aminocyklopenténu.
39. Furdík M., Elečko P., Kováč Š., *Chem. zvesti* **19**, 371 (1965).
O derivátoch ferocénu (XI). Syntéza halogénderivátov na báze akryloylferocénu.
40. Furdík M., Sutoris V., *Chem. zvesti* **19**, 389 (1965).
O synergetikách pyretra (XVI). Syntéza nových látok na báze cyklopentadiénu, niektorých fulvénov a *N*-substituovaných bicyklo[2,2,1]hept-5-én-2,3-dikarboximidov.
41. Furdík M., Drábek J., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)* (v tlači).
O synergetikách pyretra (XVIII). Príspevok k dôkazu *exo-cis*-konfigurácie *N*-substituovaných 1,4-endoxocyklohex-5-én-2,3-dikarboximidov a k redukcii ich karbonylových skupín.
42. Furdík M., Sutoris V., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)* (v tlači).
O synergetikách pyretra (XVII). Adukty kyselín *O,O*-dialkylditiofosforečných s *N*-substituovanými maleínimidmi a monoamidmi kyseliny maleínovej.
43. Furdík M., Hrnčiar P., Bílik V., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)* (v tlači).
O ftalidoch a indandiónoch (XIX). Syntéza derivátov ftalidu a indan-1,3-diónu na báze kyseliny 5,6,7,8-tetrahydro- α -naftyloctovej a jej β -analogu.
44. Bílik V., Bauer Š., Ježo I., Furdík M., *Chem. zvesti* **19**, 28 (1965).
Chromatografia plyn-kvapalina *O*-trimetylsilylmonosacharidov a *O*-metylmonosacharidov.
45. Furdík M., Gvozdjaková A., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)* (v tlači).
Príspevok k príprave derivátov etylesteru kyseliny škoricovej a kyseliny fenylpropiolovej.
46. Furdík M., Sidóová E., *Chem. zvesti* **19** (1965) (v tlači).
Syntéza nových derivátov *N*-amino-1,4-endoxocyklohex-5-én-2,3-dikarboximidu.
47. Furdík M., Hrnčiar P., Kučár Š., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)* (v tlači).
O ftalidoch a indan-1,3-diónoch (XX). 2-Alkylaminoderiváty indan-1,3-diónu a 2-(α -naftyl)indan-1,3-diónu.
48. Furdík M., Konečný V., Livař M., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comeniana (Chimia)* (v tlači).
O synergetikách pyretra (XX). Štúdium Dielsovej—Alderovej syntézy izosafrolu s maleínimidom a s jeho substituovanými derivátmi.

49. Furdík M., Elečko P., Kováč Š., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)* (v tlači).
O derivátoch ferocénu (XIII). Nové deriváty na báze Dielsovej—Alderovej syntézy akryloylferocénu s diénmi.
50. Furdík M., Pastorek I., *Acta Facult. rer. natur. Univ. Comenianae (Chimia)* (v tlači).
O ftalidoch a indan-1,3-diónoch (XXI). Príspevok k syntéze ftalidov a indan-1,3-diónoch na báze kyseliny metyléndioxyfenyloctovej a kyseliny etyléndioxyfenyloctovej.

Udelené patenty

1. Landa S., Furdík M., Čs. pat. 83 272 (23. 3. 1955).
Spôsob polymerácie 2-chlórbutadiénu-(1,3).
2. Furdík M., Čs. pat. 83 825 (25. 6. 1955).
Spôsob stabilizovania a spracovania nenasytených polymerovateľných ústrojných zlúčenín.
3. Furdík M., Nemeč P., Pastýrik L., Moravčík J., Káčer L., Rusnák-Petten J., Čs. pat. 84 436 (15. 9. 1955).
Spôsob výroby granulovaného superfosfátu.
4. Furdík M., Macko J., Gahér S., Čs. pat. 99 944 (15. 6. 1961).
Spôsob výroby pesticídne účinných cykloalifatických esterov kyseliny karbamidovej.
5. Furdík M., Macko J., Gahér S., Čs. pat. 99 945 (15. 6. 1961).
Spôsob výroby pesticídne účinných cykloalifatických esterov kyseliny karbamidovej.
6. Furdík M., Maňásek Z., Hrnčiar P., Čs. pat. 100 478 (15. 6. 1961).
Spôsob prípravy polyméru 2-chlórbutadiénu-(1,3).
7. Furdík M., Hrnčiar P., Maňásek Z., Škrabal B., Čs. pat. 108 789 (15. 11. 1963).
Spôsob regulácie molekulovej váhy butadiénových kaučukov.
8. Furdík M., Hrnčiar P., Maňásek Z., Škrabal B., Čs. pat. 857 (10. 2. 1964).
Polymeračný proces.

Patentové prihlášky

1. Furdík M., Šubínová A., Viskup J., PV-1127-64.
Spôsob výroby *N*-substituovaných uretánov.
2. Drábek J., Furdík M., Gahér Š., Macášková L., PV-2858-64.
Insekticídne prípravky.

Odborné články

1. Furdík M., *Budovateľ* 7, 3 (1945).
K hospodárskej prestavbe Slovenska. (Otázka priemyselného výskumníctva.)
2. Furdík M., *Chem. zvesti* 1, 51 (1947).
Pred otvorením Výskumného ústavu v Dynamitke.
3. Furdík M., *Chem. zvesti* 4, 364 (1950).
Poznámky k národohospodárskemu významu chemickej ochrany rastlín.
4. Furdík M., *Naša veda* 2, 129 (1955).
Oponentská zpráva o práci Chemického ústavu SAV.
5. Furdík M., *Sborník Univerzity Komenského II*, 439 (1960).
Hlavné úlohy chemizácie Slovenska.
6. Furdík M., *Chem. listy* 26, 108 (1962).
Akademik J. Vašátko šesťdesiatpäťročný.